

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Dane SHARE z perspektywy oceny jakości życia: osoby w wieku 50+ w Polsce na tle Europy

Michał Myck

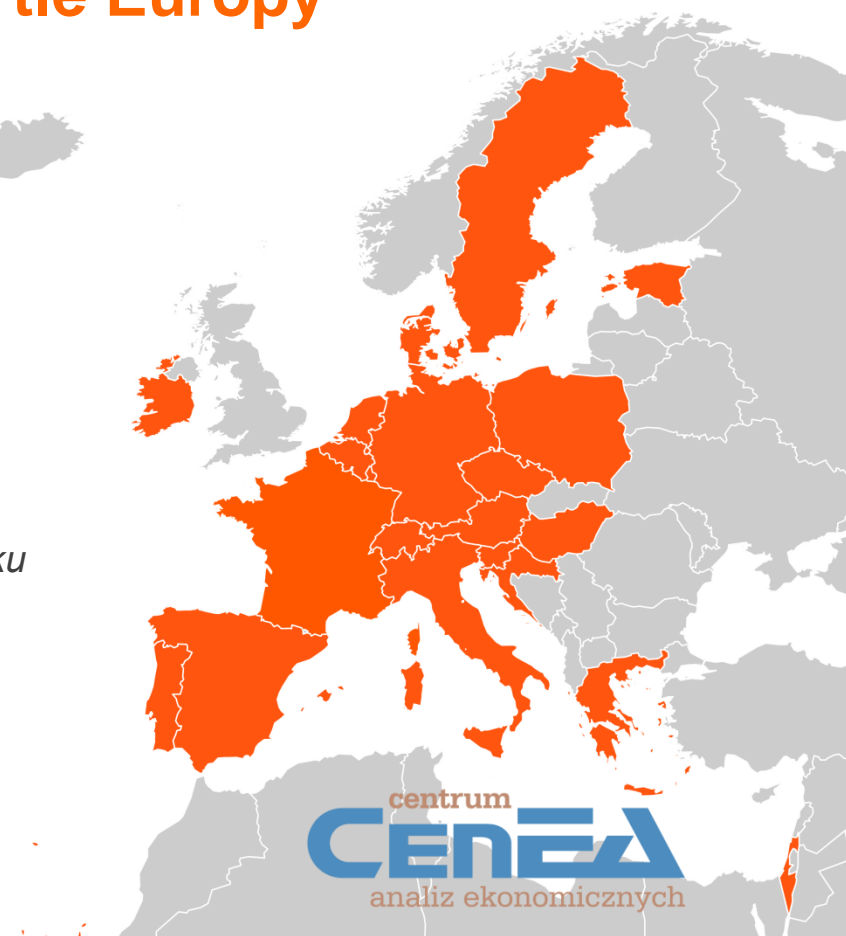
Projekt: *Wsparcie realizacji badań panelowych osób w wieku 50 lat i więcej w międzynarodowym projekcie Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE)*

Warszawa, 19.10.2017

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

centrum
CENEA
analiz ekonomicznych

Dane SHARE z perspektywy oceny jakości życia: osoby w wieku 50+ w Polsce na tle Europy

- ▶ Rozdział 1: zakres i zróżnicowanie danych SHARE w rundzie 6.
- ▶ Charakterystyka danych SHARE z perspektywy jakości życia:
 - ▷ „jakość życia” – jako podstawowy cel polityki społeczno-gospodarczej
- ▶ „Jakość życia” czyli...?
 - ▷ *„Jest szereg fundamentalnie różnych sposobów spojrzenia na jakość życia i duża część z nich zdaje się być w oczywisty sposób poprawna. Można być zamożnym i nie czuć się dobrze. Można czuć się dobrze i nie móc prowadzić życia jakiego się chciało. Można prowadzić życie jakiego się chciało i nie być szczęśliwym. Można być szczęśliwym mając ograniczony zakres wolności. Można mieć dużą dozę wolności i niczego nie osiągnąć. I tak dalej.” (Sen, 1998)*

Dane SHARE z perspektywy oceny jakości życia: osoby w wieku 50+ w Polsce na tle Europy

Plan prezentacji:

- ▶ Struktura miary CASP i zróżnicowanie jakości życia wśród osób w wieku 50+ w Europie
- ▶ Co wpływa na jakość życia? Kompleksowe podejście do analizy CASP
 - ▷ wiek, płeć i poziom CASP wśród krajów SHARE
 - ▷ zdrowie, sytuacja materialna i relacje społeczne a jakość życia
- ▶ Czynniki decydujące o jakości życia w Polsce i innych krajach SHARE
- ▶ Podsumowanie

Ocena jakości życia osób w wieku 50+

▶ CASP-12 jako miara jakości życia:

- ▶ Control, Autonomy, Self-realisation, Pleasure
- ▶ Dwanaście pytań ocenianych od 1-4 (często, czasami, rzadko, nigdy). Po trzy pytania w czterech kategoriach:

Możliwość wpływania na swoje otoczenie (**Control**) – 3 pytania, np.:

- ▶ Jak często ... Pana(i) wiek powoduje, że nie może Pan(i) robić rzeczy, które chciał(a)by Pan(i) robić?

Samodzielne podejmowanie decyzji (**Autonomy**) – 3 pytania, np.:

- ▶ Jak często ... obowiązki rodzinne powodują, że nie może Pan(i) robić tego, co chciał(a)by Pan(i) robić?

Samorealizacja (**Self-realization**) – 3 pytania, np.:

- ▶ Jak często czuje się Pan(i) obecnie pełen(na) energii?

Czerpanie przyjemności w życiu (**Pleasure**) – 3 pytania, np.:

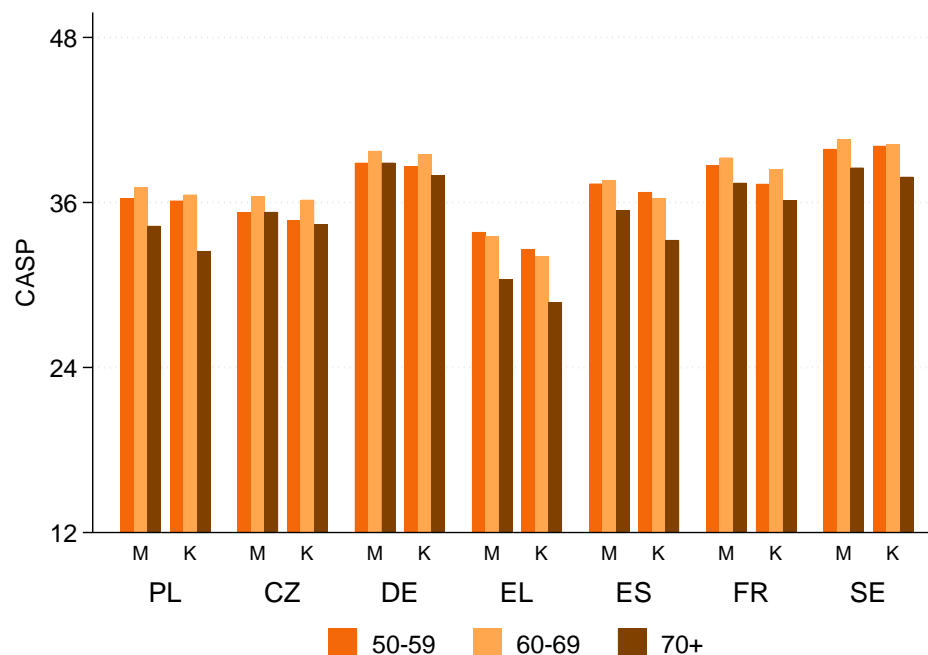
- ▶ Jak często cieszy się Pan(i) na nowy dzień?

- ▶ Analiza sumy uzyskanych punktów (12-48)

Ocena jakości życia osób w wieku 50+

	Średnia wartość CASP
PL	35,6
CZ	35,4
DE	38,8
EL	31,7
ES	36,1
FR	37,8
SE	39,5

Przeciętna jakość życia na podstawie CASP według grup wieku i płci

▶ Wcześniejsze analizy miary CASP w SHARE:

(von dem Knesebeck i in., 2005; Sexton i in., 2014; Hamama-Raz, 2015; (Wahrendorf i Siegrist, 2010, Litwin i Stoeckel, 2013, Siegrist i in. 2006, Neuberger i Haberkern, 2013):

- ▶ stan zdrowia, depresja, sieci społeczne, praca, aktywność pozazawodowa.

Ocena jakości życia osób w wieku 50+

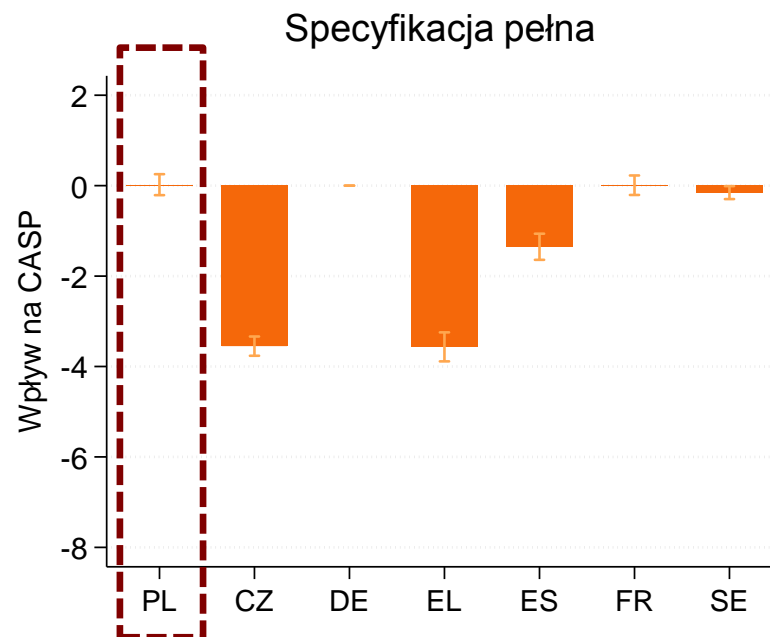
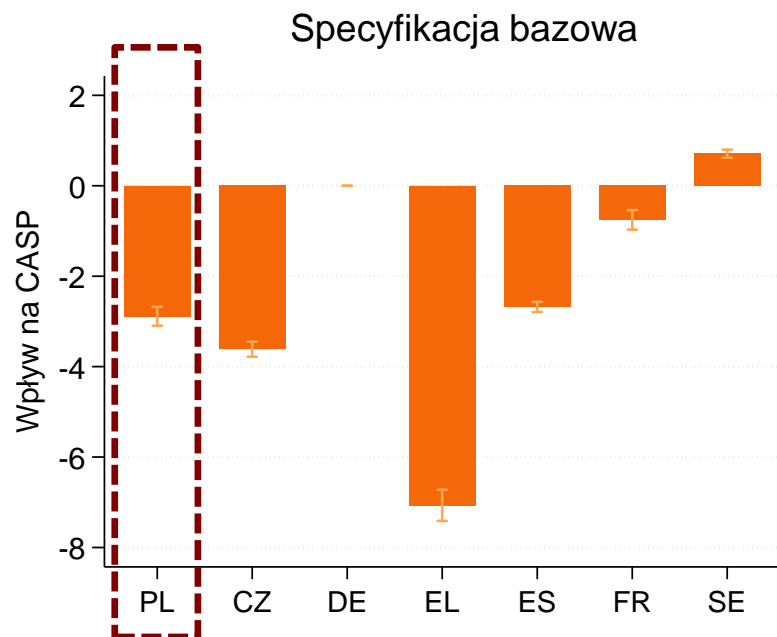
- ▶ Zróżnicowanie jakości życia z perspektywy polityki społeczno-gospodarczej:
 - ▷ czy wiek ma znaczenie?
 - ▷ w jakim stopniu informacje w SHARE tłumaczą różnice między krajami?
 - ▷ jaką rolę odgrywają wybrane kategorie obserwowanych cech?

- ▶ Kompleksowa analiza CASP - w tzw. “pełnej” specyfikacji z uwzględnieniem zmiennych:
 - ▷ demograficznych, zdrowotnych, materialnych, dot. sprawności umysłowej i aktywności zawodowej;

 - ▷ dodatkowe analizy uwzględniające rolę:
 - ▶ sieci społecznych (podpróba danych z rundy 6.);
 - ▶ jakości miejsca zatrudnienia (wśród pracujących).

Ocena jakości życia osób w wieku 50+

- ▶ Wiek negatywnie koreluje z CASP tylko przy pominięciu pozostałych zmiennych – dla pełnej specyfikacji ma pozytywny wpływ na CASP:
 - ▷ to czynniki zmieniające się z wiekiem a nie wiek *per se* negatywnie odbijają się na ocenie jakości życia
- ▶ Zróżnicowanie CASP w wybranych krajach (względem DE):

Co wpływa na jakość życia? Czynniki korelujące z CASP

Zmienne	Efekty krańcowe	t-stat
<i>Demografia, edukacja, praca:</i>		
Wiek	0,032*	(2,10)
Płeć (kobieta)	0,584**	(2,69)
<i>Wykształcenie:</i>		
- Średnie/zawodowe	0,323*	(2,01)
- Wyższe	0,694***	(5,91)
Liczba dzieci	0,017	(0,56)
Posiadanie wnuków	0,181	(1,01)
Mieszkanie z partnerem	0,382***	(3,89)
Pracuje	0,414***	(7,28)
<i>Stan zdrowia</i>		

<i>Sytuacja materialna</i>		

<i>Umiejętności poznawcze</i>		

<i>Kraje, miesiąc badania</i>		
	V	
Liczba obserwacji	59 187	
R ²	0,464	

Co wpływa na jakość życia? Czynniki korelujące z CASP

Zmienne	Efekty krańcowe	t-stat
<i>Stan zdrowia:</i>		
Ograniczenia aktywności – proste (1+ ADL)	-0,809***	(-6,38)
Ograniczenia aktywności – złożone (1+ iADL)	-1,366***	(-8,22)
Ograniczenia mobilności (1+ MOBILITY)	-1,265***	(-10,12)
Słaby wzrok (dal)	-0,526***	(-4,24)
Słaby wzrok (bliź)	-0,359*	(-2,10)
Słaby słuch	-0,624*	(-1,94)
Siła uścisku dłoni (kg)	0,023***	(7,01)
Depresja (4+ EURO-D)	-3,861***	(-24,90)
Zły stan zdrowia (subiektywnie)	-2,562***	(-14,19)
<i>Demografia, edukacja, praca</i>		

<i>Sytuacja materialna</i>		

<i>Umiejętności poznawcze</i>		

Kraje, miesiąc badania	V	
Liczba obserwacji	59 187	
R ²	0,464	

Co wpływa na jakość życia? Czynniki korelujące z CASP

Zmienne	Efekty krańcowe	t-stat
<i>Sytuacja materialna:</i>		
Duże trudności z wiązaniem końca z końcem	-1,588***	(-11,32)
Nie może pozwolić sobie na niesp. wydatek	-1,692***	(-10,61)
Oszczędzanie na ogrzewaniu	-0,872***	(-5,09)
Odłożenie lekarza ze względu na koszt	-0,767***	(-3,79)
Odłożenie dentysty ze względu na koszt	-0,911***	(-3,06)
Właściciel nieruchomości	0,311**	(2,52)
<i>Demografia, edukacja, praca</i>	*****	
<i>Stan zdrowia</i>	*****	
<i>Umiejętności poznawcze</i>	*****	
Kraje, miesiąc badania	V	
Liczba obserwacji	59 187	
R ²	0,464	

Co wpływa na jakość życia? Czynniki korelujące z CASP

▶ Zdrowie i sytuacja materialna:

- ▶ współwystępowanie różnych problemów zdrowotnych
- ▶ współwystępowanie różnych wymiarów złej sytuacji materialnej

Współwystępowanie dwóch problemów zdrowotnych	Pełna próba	Polska	Łączny efekt krańcowy dla CASP
4+ EURO-D wraz z:			
- Ograniczenia mobilności (1+ MOBILITY)	20,6%	31,6%	-5,126
- Ograniczenia aktywności – złożone (1+ iADL)	9,3%	14,8%	-5,227
- Zły stan zdrowia (subiektywnie)	7,3%	15,4%	-6,423
1+ iADL wraz z:			
- Ograniczenia mobilności (1+ MOBILITY)	17,0%	21,5%	-2,631
- Ograniczenia aktywności – proste (1+ ADL)	9,6%	13,7%	-2,175
- Zły stan zdrowia (subiektywnie)	7,4%	13,3%	-3,928

ADL: ograniczenia w wykonywaniu prostych czynności życia codziennego

iADL: ograniczenia w wykonywaniu złożonych czynności życia codziennego

MOBILITY: ograniczenia w poruszaniu się

zły stan zdrowia: deklaracja że stan zdrowia jest zły lub bardzo zły

Co wpływa na jakość życia? Czynniki korelujące z CASP

▶ Rola sieci społecznych:

- ▶ osoby, z którymi respondenci omawiali ważne dla siebie sprawy;
- ▶ próba, osób z informacją o sieci społecznej w rundzie 6.

Zmienne	Efekty krańcowe	t-stat
Liczba osób w sieci społecznej	0,199***	(6,65)
Liczba osób niezwykle blisko związanych z respondentem	0,362***	(12,44)
Liczba obserwacji	54 672	
R ²	0,470	

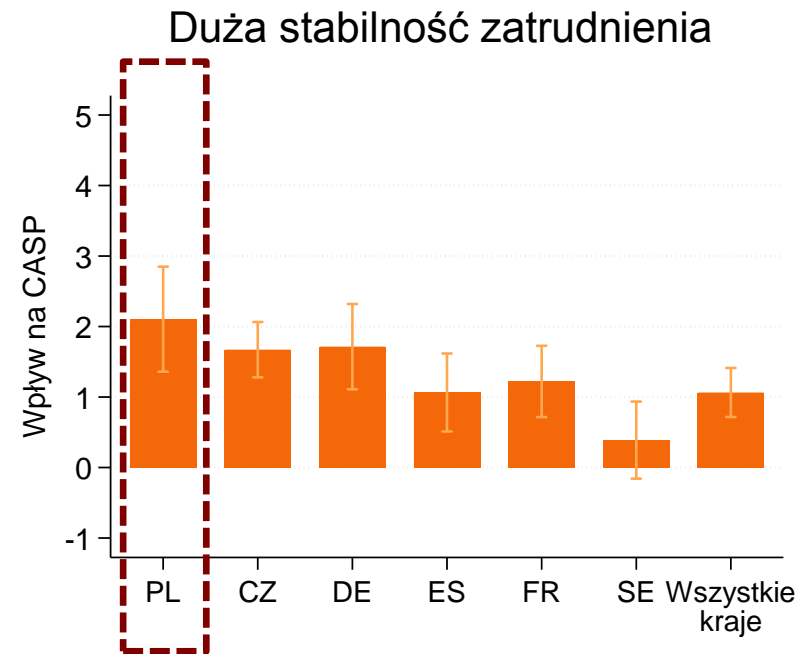
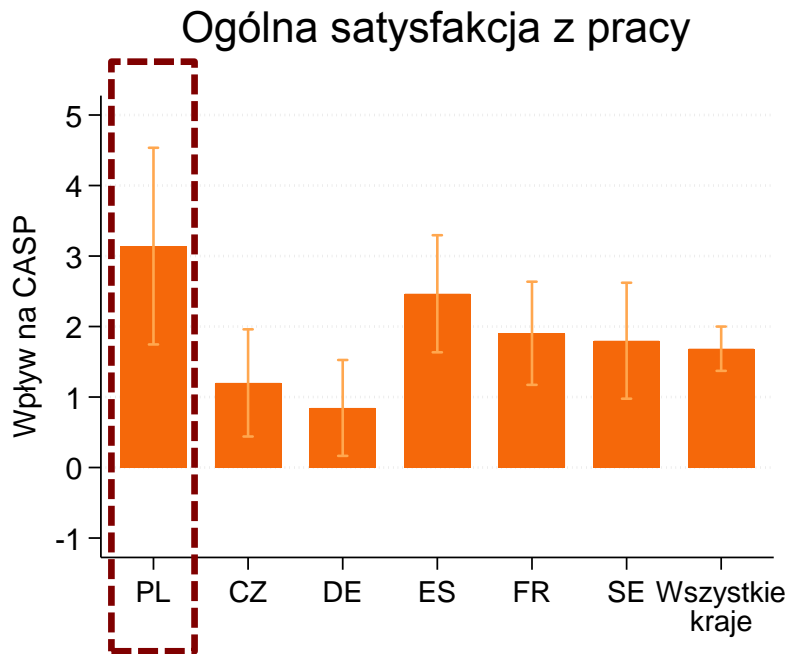
Co wpływa na jakość życia? Czynniki korelujące z CASP

- ▶ Rola jakości miejsca pracy:
 - ▷ próba osób pracujących w rundach: 2., 4. i 6.

Zmienne	Efekty krańcowe	t-stat
Ogólna satysfakcja z pracy	1,686***	(10,51)
Wysokość wynagrodzenia odpowiednia do wysiłku	1,103***	(10,02)
Duża stabilność zatrudnienia	1,064***	(6,00)
Liczba obserwacji	23 011	

Co wpływa na jakość życia? Czynniki korelujące z CASP

- ▶ Rola jakości miejsca pracy:
 - ▷ próba osób pracujących w rundach: 2., 4. i 6.

Ocena jakości życia osób w wieku 50+ w Polsce na tle Europy - podsumowanie

Skąd niższe wartości CASP wśród osób w wieku 50+ w Polsce?

- ▶ gorszy stan zdrowia Polaków według większości miar SHARE:
 - ▷ w szczególności wysokie wskaźniki związane z symptomami depresji (EURO-D)
- ▶ wysoki odsetek gospodarstw domowych deklarujących trudną sytuację materialną:
 - ▷ dotyczy zarówno miar obiektywnych, subiektywnych i wskaźników deprivacji
- ▶ niższe wskaźniki zatrudnienia i niższa ocena jakości miejsca pracy:
 - ▷ aktywność zawodowa osób w wieku 50+ rośnie, ale wciąż pozostaje poniżej poziomów w takich krajach jak Niemcy czy Francja

Ocena jakości życia osób w wieku 50+ w Polsce na tle Europy - podsumowanie

Perspektywy na przyszłość i wyzwania dla polityki społeczno-gospodarczej

- ▶ Ocena jakości życia wśród osób w wieku 50+ silnie uzależniona od:
 - ▷ stanu zdrowia
 - ▷ sytuacji materialnej
 - ▷ jakości sieci społecznych
 - ▷ aktywności zawodowej i jakości miejsca pracy

- ▶ Rola jakości miejsca pracy dla wydłużenia aktywności zawodowej?
- ▶ Rola historii zatrudnienia dla aktywności po przejściu na emeryturę?
- ▶ Znaczenie zatrudnienia i stażu pracy dla sytuacji materialnej i zdrowotnej?

Dane SHARE z perspektywy oceny jakości życia: osoby w wieku 50+ w Polsce na tle Europy

Michał Myck, Mateusz Najstüb, Monika Oczkowska

***Współpraca: Agnieszka Chłoń-Domińczak, Piotr Lewandowski,
Iga Magda, Leszek Morawski, Wojciech Paukšteł***